

MEMO

BESTEMD VOOR: Gemeente De Bilt
DATUM: 21 augustus 2019
ONDERWERP: Consequenties uitspraak Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State inzake het Programma Aanpak Stikstof
VAN: drs. J.W. Bomhof

1. Aanleiding tot aanvulling op inventarisatie natuurwaarden

1.1 Inventarisatie natuurwaarden

In het voorjaar van 2017 is door een ecooloog van adviesbureau BügelHajema een inventarisatie uitgevoerd naar de natuurwaarden in en rond het plangebied Voordorpsdijk 67 te Groenekan. Het doel van het onderzoek was na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk zou zijn. Het onderzoek is gebaseerd op het raadplegen van bronnen en een bezoek aan het projectgebied (9 maart 2017). Zie voor meer informatie de notitie 'Inventarisatie natuurwaarden Voordorpsdijk 67, Groenekan', 7 april 2017, bijlage 9 bij het bestemmingsplan Voordorpsdijk 67 te Groenekan.

Op circa vijf kilometer ten noordwesten van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. "In de Wnb is de bescherming van specifieke natuurgebieden geregeld. Het betreft de Natura 2000- gebieden, die een internationale bescherming genieten. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied" (citaat uit voornoemde notitie). Het bouwplan is getoetst aan de wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming. De notitie vermeldt dat "Gezien de aard van de plannen en de ligging ten opzichte van het gebied zijn geen negatieve effecten te verwachten op de instandhoudingdoelen van Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. De plannen zijn niet in strijd met de gebiedenbescherming van de Wnb" (citaat uit notitie).

1.2. Consequenties uitspraak Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Op 29 mei jl. heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan waaruit blijkt dat de Passende beoordeling (Pb) als basis voor de toepassing van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) onvoldoende is. Voor alle plannen, projecten en activiteiten ten behoeve van woningbouw, bedrijventerreinen, (agrarische) bedrijvigheid, recreatie, infrastructuur enzovoort die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden en die gebaseerd zijn op de toepassing van het PAS, heeft deze uitspraak gevolgen.

Voor elk plan of project in de nabijheid van Natura 2000-gebieden dient onderzocht te worden in hoeverre het plan of project gevolgen heeft voor die gebieden (voortoets). Als niet kan worden uitgesloten dat een plan of project significante gevolgen heeft, dan moet een Passende beoordeling worden gemaakt.

Onder het PAS gold voor ontwikkelingen onder de grenswaarde van 1 mol/ha/jaar (dan wel 0,05 mol/ha/jaar) een vrijstelling van de Wnb-vergunningplicht. Voor ontwikkelingen tussen de 0,05 en 1 mol/ha/jaar moest nog wel voorafgaand aan de uitvoering van het project een melding worden gedaan. De uitspraak heeft tot gevolg dat voornoemde drempel- en grenswaarden voor stikstofdepositie niet meer mogen worden toegepast.

Er moet dus worden nagegaan of dit bouwplan de kwaliteit van het natuurlijke leefgebied of de habitat van soorten in een Natura 2000-gebied kan verslechteren en of het project een significant effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De conclusie uit de notitie 'Inventarisatie natuurwaarden' luidt dat er geen sprake is van een effect op het dichtstbij gelegen natura 2000-gebied. Aangenomen is dat eventuele stikstofdepositie als gevolg van de ontwikkeling en realisering van het bouwplan niet aanwezig is dan wel nihil is. Echter, omdat de drempel- en grenswaarden van het PAS niet meer gelden, kan een project met bijvoorbeeld een geringe depositietoename van 0,01 mol/ha/jaar toch vergunningplichtig zijn.

Gemeente De Bilt heeft verzocht aanvullend onderzoek uit te voeren waaruit blijkt in hoeverre deze uitspraak gevolgen heeft voor de ontwikkeling en realisering van het bouwplan aan de Voordorpsdijk 67. Deze memo behandelt de gevolgen van de uitspraak voor het betreffende bouwplan door nader inzichtelijk te maken of er sprake is van effecten, in het bijzonder voor wat betreft de stikstofdepositie, op het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen.

2. Het bouwplan

Het bouwplan betreft de bouw van een woning met een bijgebouw. Als tegenprestatie voor de bouw van de woning beëindigt de initiatiefnemer zijn agrarisch bedrijf (paardenhouderij), sloopt hij een deel van zijn bedrijfsgebouwen, verkleint hij één bedrijfsgebouw ten behoeve van de stalling van maximaal zes paarden, levert hij zijn vergunningen in voor zijn agrarisch bedrijf en voor de bouw van een nieuwe hal voor paarden en richt hij ruim één hectare van zijn agrarische gronden in ten behoeve van nieuwe natuur. Tot slot heeft initiatiefnemer al in 2016 een watergang aan de Voordorpsdijk 43a verbreed ter compensatie van de toename van oppervlakteverharding voor de vergunning van de hal. Deze werkzaamheden zijn inmiddels al uitgevoerd, conform de verleende vergunning van 11 november 2016.

3. Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen

Het Natura 200-gebied 'Oostelijke Vechtplassen' bestaat uit een reeks van laagveengebieden tussen de Vecht en de westrand van Utrechtse heuvelrug. In het gebied bevinden zich door turfwinning ontstane meren en plassen, meest met een zandondergrond, sommige aanzienlijk verdiept door zandwinning. De

combinatie van rivierinvloeden en invloeden van het watersysteem van de zandgronden heeft een rijke schakering van typen van moeras en moerasvegetaties doen ontstaan. In het gebied zijn twee belangrijke gradiënten te onderscheiden: van noord naar zuid loopt een gradiënt van meer gesloten gebied (bos) naar meer open landschap (grasland, trilveen en rietland), terwijl van west naar oost een gradiënt is te zien van toenemende kwel (in petgaten en trilvenen). Belangrijk broedgebied voor broedvogels van rietmoerassen (Roerdomp, Purperreiger) en zeer belangrijk voor broedvogels van moerassen met veel waterriet en lange oeverlijnen (Woudaap, Grote karekiet). Ook van enig belang als broedgebied voor enkele andere moeras- en watervogels (Porseleinhoen, Zwarte stern, IJsvogel).¹

Ten behoeve van het behoud en indien van toepassing herstel van dit Natura 2000-gebied zijn de volgende algemene instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Voorts zijn voor de afzonderlijke er voorkomende habitattypen en (vogel)soorten specifieke doelen geformuleerd.

Met behulp van de effectenindicator is een verkenning uitgevoerd naar kansen op mogelijke significante effecten. De selectie voor de Oostelijke Vechtplassen is uitgevoerd op de activiteit 'Woningbouw'.

De indicator geeft acht mogelijke storingsfactoren weer, namelijk:

1. oppervlakteverlies;
2. versnippering;
3. verontreiniging;
4. verdroging;
5. verstoring door licht;
6. verstoring door geluid;
7. optische verstoring;
8. verstoring door mechanische effecten.

Verstoringseffecten als gevolg van verzuring door stikstof uit de lucht komt als mogelijke storingsfactor bij de activiteit woningbouw niet naar voren. Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van stikstof (stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃)). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

¹ Bron: www.synbiosys.alterra.nl, augustus 2019

De overige genoemde storingsfactoren spelen als gevolg van de grote afstand (ruim vijf kilometer, gerekend vanaf het plangebied tot het dichtstbijzijnde gelegen grens punt van de Oostelijke vechtplassen) geen rol.

5. Effecten bouwplan op Oostelijke Vechtplassen

Effecten als gevolg van de uitvoering van activiteiten in de aanleg- en beheerfase zijn er dus niet. Gemotiveerd kan worden dat het bouwplan eerder positieve effecten op de (directe) omgeving heeft. Gelet op de grote afstand van het plangebied op het Natura 2000-gebied zijn deze positieve effecten ook niet te traceren.

Positieve effecten die van het plan uitgaan zijn:

- Initiatiefnemer beschikt over een Nbw-beschikking, d.d. 15 oktober 2013, ten behoeve van Saurens Fok- en Africhtingsstal voor het houden en africhten van 25 paarden. Op dit moment (augustus 2019) zijn er 10 paarden gestald.
In het bestemmingsplan en de er aan ten grondslag liggende overeenkomst tussen initiatiefnemer en gemeente waarmee de nieuwe woning wordt geregeld, is geborgd dat in de nieuwe situatie het aantal paarden dient te zijn teruggebracht naar maximaal 6. Dit brengt een flinke afname in depositie te weeg. In de vergunde situatie is de totale emissie 125 kg NH₃/per jaar. Deze wordt verlaagd naar minder dan 40 kg NH₃/per jaar.
- Eén hectare agrarische grond wordt omgezet in natuurdoeleinden. De grond wordt daartoe niet langer meer beweide met paarden.

Beide ontwikkelingen maken integraal onderdeel uit van het bestemmingsplan. Met deze zogeheten wijze van interne saldering is aangetoond dat het pakket aan maatregelen eerder toeziet op een afname van de depositie van stikstof dan een toename.

6. Conclusie

Het aanvullende onderzoek toont aan dat het initiatief enerzijds geen effect teweeg brengt op het dichtstbijzijnde gelegen Natura 2000-gebied. Voor een overschrijding van de depositiegrens van 0,00 mol/ha/jaar is de afstand ten opzichte van het Natura 2000-gebied te groot en doen andere effecten er niet toe.

Anderzijds is aangetoond dat het project 'natuurinclusief' wordt opgepakt. De afspraken hierover met de initiatiefnemer zijn vertaald en vastgelegd in een overeenkomst dat mede de grondslag vormt van het bestemmingsplan, dat zowel feitelijk als juridisch deze afspraken volledig, nauwkeurig en definitief vastlegt en borgt.